

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

**VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKÝCH KOMUNÍT**

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov
EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

**VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNÍT**

Mgr. Eva Križanovičová

Tvorivá dramatika 2 časť

2014

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01 Bratislava

Autor UZ: <Mgr. Eva Križanovičová>

Kontakt na autora UZ: <ZŠ Blatné Remety>

Názov: <Tvorivá dramatika 2 časť>

Rok vytvorenia: <2014>

Oponentský posudok vypracoval: <Ing. Jana Križanovičová>

ISBN 978-80-565-0908-1

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Obsah

1 Pracovní list Volba krále vtákov	4
2 Pracovní list Pod hřibom	9
3 Pracovní list Červená Čiapočka	11
4 Pracovní list O medovníkovom domčeku	17
5 Pracovní list Pytačky	26

1 PL VOĽBA KRÁĽA VTÁKOV – EZOP

Literárny text: *Ezop*: *Voľba kráľa vtákov* (bájka)

1. Prečítaj si text.

Keď ešte orol nebol kráľom vtákov, pomysľal Zeus korunovať najkrajšieho vtáka. Rozhlásil to a zvolal operencov na výber. Všetci vtáci sa pobrali k rieke, okúpali sa a vyfintili. Prišla aj vrana, aby sa upravila. Ako sa tak videla medzi pestrými, pôvabnými a hrdými vtákmi, uvedomila si svoju ošklivosť. Rozhodla sa okrášliť svoj zovňajšok. Pozbierala cudzie perá, ktoré vtáci postrácali pri krášení a popchala si ich do peria. A tak bola najpestrejšia. Zeus ju vôbec nepoznal a s úľubou povedal: „Toto je najkrajší vták, toho spravím kráľom.“ – Tu sa ostatní vtáci rozhnevali, vrhli sa na vrana a vyrvali jej svoje perá, ktoré si privlastnila. A tak tu stála odporná, strapatá vrana pred Diom ako strašiak. Zeus povedal: „Takto to nepôjde!“ A zmenil spôsob výberu kráľa vtákov.

Z knihy Ezopské bájky preložila Etela Šimovičová

Pravdivé vety označ

- Zeus pomysľal korunovať najkrajšieho vtáka.
- Všetci vtáci sa pobrali k jazeru, okúpali sa a vyfintili.
- Prišla aj straka, aby sa upravila.
- Pozbierala cudzie perá, ktoré vtáci postrácali.
- Zeus ju poznal.
- Toto je najkrajší vták, toho spravím kráľom.
- Tu sa ostatní vtáci potešili.
- Vrhli sa na vrana a vyrvali jej svoje perá, ktoré si privlastnila.
- Strapatá vrana stála pred Diom ako strašiak.
- Zeus povedal: „Takto to nebude!“
- Zeus zmenil spôsob výberu kráľa vtákov.

2. Precvič si jazýček.

Střpla trnka v třnине, už nás zima neminie.

Sladne trnka v třnине, kým sa zima neminie.

3. Rozbor textu - odpovedaj na otázky písomne.

Kto bol Zeus?

Akú súťaž vyhlásil Zeus?

Aký máš názor na túto súťaž?

Stretol si sa v bežnom živote s podobnou súťažou? Ak áno, s akou a čo si o nej myslíš?

.....
.....
.....

V texte sa vyskytuje slovo operenci. Objasni jeho význam.

.....

Prečo vznikla zrada medzi vtákmi? Ako by si tento spor vyriešil ty?

.....
.....
.....

Prečo a ako sa chcela vrana stať kráľom vtákom?

.....
.....

Rozhodol Zeus o výbere kráľa vtákov správne? Prečo áno – nie?

.....
.....
.....
.....

Myslíš si, že túžby ľudí sú v niečom podobné s túžbou vrany a ostatných vtákov? Ak áno, uveď nejaké príklady.

.....
.....
.....
.....
.....

Vyplýva z bájky nejaké ponaučenie pre ľudí? Ak áno, aké?

.....
.....

Zdôvodni, čo sa ti v báje najviac páčilo – nepáčilo.

páčilo sa mi

nepáčilo sa mi

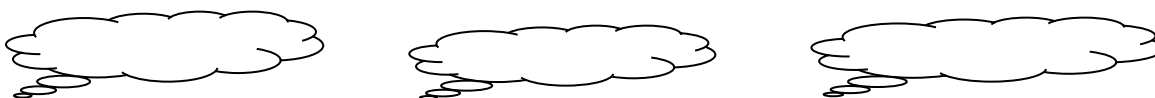
.....
.....
.....

.....
.....
.....

Zdôvodnenie:

.....
.....
.....

Čo je bajka? Vypíš do bublín tri znaky bajky ako literárneho žánru.

4. Utvor antonymá (slová opačného významu) k slovám a urč, aký je to slovný druh.

.....

.....

pomýšľal -

pestrý -

rozhlásil -

hrdý -

vyfintili -

rozhnevaný -

vyrvali -

odporný -

5. V bajkách často vystupujú zvieratá s určitými vlastnosťami. Pokús sa doplniť vlastnosti do prirovnaní. Vyfarbi obrázok.

..... ako líška.

..... ako vlk.

..... ako orol.

..... ako páv.

..... ako orol.

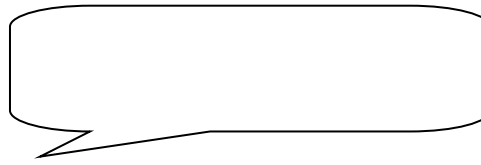
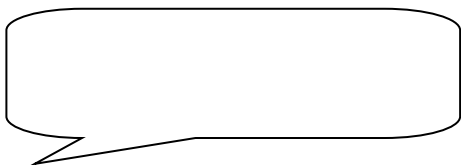
..... ako lev.

..... ako vrana.

pixmac.com 83545429

6. Prečo je vrana čierna? Vymysli naivné otázky k textu bajky.

7. Dokonči príbeh viacerými spôsobmi (najvtipnejším, najsmutnejším, najprekvapivejším).

Zeus ju vôbec nepoznal a s úľubou povedal: „Toto je najkrajší vták, toho spravím kráľom.“ – Tu sa ostatní vtáci rozhnevali, vrhli sa na vranu a vyrvali jej svoje perá, ktoré si privlastnila. A tak tu stála odporná, strapatá vrana pred Diom ako strašiak. Zeus povedal:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. Nájdi v bajke podstatné mená. Rozdeľ ich do tabuľky podľa rodu.

Mužský rod	Ženský rod	Stredný rod

9. Do básničky od Ľudmily Podjavorinskej doplň správne slovo. Básničku vytlieskaj na slabiky.

Pomôcka: (budeme, hudie, húsenku, hlade, jar, sade, lístočka)

„Zima je, zima je,“
vietor si ,
ako to, čože to s nami len bude?

Nevidieť ,
nehreje slnko,
nenájdeš ,
červíčka, zrnko...

Teraz, keď pusto je,
zima je v ,
nedajte zahynúť
nám v biede, !

Zato my zas na ,
zato my v lete
spievať vám ,
ako len chcete.

10. Spisovatelia

Pokús sa vytvoriť a napísať vlastnú bájku. Pracuj samostatne a potom prezentuj svoj výtvor pred celou triedou.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2 PL POD HRÍBOM – POHYBOVÁ HRA

Literárny text: [Pod hríbom](#) - pohybová hra so spevom

1. Zahraj a zaspievaj si pohybovú hru podľa predlohy.

Postavy: muška, hríbik – dubák, myška, ježko, zajac

Scéna: Na javisku, alebo uprostred triedy, stojí namaľovaný alebo urobený hríb-dubák. Za ním stojí dieťa.

Muška: */Prichádza muška, ruky má spustené pozdĺž tela ako zmoknuté krídelká a spieva/*
Prší, prší, len sa leje, v takom daždi muškám zle je, kde by som sa mohla skryť, mokré krielka usušiť? Usušiť? */Obzerá sa okolo seba a vtedy sa jej prihovori hríb-dubák, vlastné dieťa, ktoré je za ním schované/*

Hríb-dubák: Ja hríb-dubák ťa, muška, pritúlim. Pred studeným lejakom ochránim ťa klobúkom.

Muška: Vďaka, vďaka, hríbik milý, pomoc núkaš v pravej chvíli. Pod širokým klobúkom som ako pod daždnikom. */Učupí sa k hríbu a zamáva krídelkami. Pribehne myška a spieva./*

Myška: Prší, prší, len sa leje, v takom daždi myškám zle je. Kde by som sa mohla skryť, mokrý chrbát usušiť? */Obzerá sa okolo seba, pobehuje a zbadá hríb, ktorý na ňu volá./*

Hríb-dubák: Ja hríb-dubák ťa, myška, pritúlim. Pred studeným lejakom ochránim ťa klobúkom.

Myška: Vďaka, vďaka, hríbik milý, pomoc núkaš v pravej chvíli. Muška milá, pomkni sa a pred dažďom skryme sa! Pod širokým klobúkom sme ako pod daždnikom. */Myška sa pomkne kúsok ďalej a obe sa učupia k hríbu. Prichádza ježko a spieva./*

Ježko: Prší, prší, len sa leje, v takom daždi ježkom zle je. Kde by som sa mohol skryť, mokrý chrbát usušiť? */Obzerá sa okolo seba, zbadá hríb a zamieri k nemu./*

Hríb-dubák: Ja hríb-dubák ťa, ježko pritúlim. Pred studeným lejakom ochránim ťa klobúkom.

Ježko: Vďaka, vďaka, hríbik milý, pomoc núkaš v pravej chvíli. Muška, myška, pomknite sa, pred lejakom ukryme sa! Pod širokým klobúkom sme ako pod daždnikom. */Muška a myška sa pomknú, ježko otrásie zo seba vodu a klúkne si k nim. Pribehne zajko a spieva./*

Zajko: Prší, prší, len sa leje, v takom daždi zajkom zle je. Kde by som sa mohol skryť, mokré labky usušiť?

Hríb-dubák: Ja hríb-dubák ťa, zajko, pritúlim. Pred studeným lejakom, ochránim ťa klobúkom.

Zajko: Vďaka, vďaka, hríbik milý, pomoc núkaš v pravej chvíli. Kamaráti, pomknite sa, pred lejakom ukryme sa! Pod širokým klobúkom sme ako pod dáždnikom. */Pomknú sa a ježko si kľukne k nim. Okolo skáče žabka, všetci, čo sú pod hríbikom, na ňu volajú./*

Všetci: Prší, prší, len sa leje, v takom daždi žabkám zle je. Poď aj ty k nám, skry sa tiež, lebo veľmi premokneš! */Žabka so smiechom hovorí./*

Žabka: Žabky vodu rady majú pred dažďom sa neschovajú, spievajú si kvaky, kvak, keď im prší na chrbát. */Žabka poskakuje, potom zdvihne hlavu a volá./*

Žabka: Toho dažďa bolo málo, veľmi slabo popršalo, a už vôbec neprší. */Všetci vyjdú spod hríba, pochytajú sa za ruky, urobia kolo okolo hríba a spievajú./*

Všetci: Už neprší, už neleje, slniečko sa na nás smeje, ako je nám dobre dnes, keď tak krásne vonia les.

2. Vymaľuj si obrázok.

3 PL ČERVENÁ ČIAPOČKA

Literárny text: Červená Čiapočka (ľudová rozprávka)

1. Prečítaj si text.

Kde bolo, tam bolo, bolo raz malé dievčatko. A dievčatko malo starú mamu. Dievčatko bývalo v dedine, stará mama v neďalekej hore. Stará mama uplietla raz svojej vnučke červenú čiapočku. Čiapočka dievčatku tak pristala, že každý, kto ho v nej uvidel, sa pýtal: “Červená Čiapočka, kde ideš? Červená Čiapočka, čo nesieš?” Dievčatko sa s každým pekne rozprávalo, preto ho mal každý rád. Aj toto meno mu dávali len z lásky. Napokon ho nik inakšie nevolal, len Červenou Čiapočkou. Raz mamička povedala dcérke: “Červená Čiapočka! Ochorela nám stará mama, zanesieš jej obed.” Červená Čiapočka poznala dobre cestu k starej mame. Neraz jej už niesla čerstvý chlieb alebo mlieko. A stará mama vždy mala pre ňu nejaký cukríček. Mamička doniesla košík, pokládla doň kastróliky, hrnček, chlieb a ovocie. To všetko zakryla obrúskom a podala dievčatku: “Cestou sa mi nikde nepristavuj!” napomenula dievčatko. “Nie, nie! Pôjdem rovno k starej mame.” sľubovalo ono. A tak si ide Červená Čiapočka chodníkom hore. Ide, ide – stretne ju vlk. Ona nevedela, aký je vlk zlý. Pekne sa mu poklonila: “Dobrý deň, vlčík!” “Dobrý deň, Červená Čiapočka! Kdeže ideš, kde?” “Ochorela nám stará mama, nuž nesiem jej obed.” “A kdeže ti býva?” spýta sa vlk a už v mysli kuje zlé -nedobré. “Tu v hore, v malej dreveničke.” odpovie Červená Čiapočka. Vlk sa jej na všetko o starej mame povypytoval a myslel si pritom: Hehe! Najprv zjem starú mamu, potom i túto Čiapočku! Od spokojnosti sa oblízal a nahlas povedal: “Pozri, koľko tu kvetov! Natrhaj z nich starej mame.” Mamička dievčatku prikázala nikde sa nepristaviť. Ale či by bol hriech natrhať kvetov? Akú radosť by spravila starej mame! A lúčka je ozaj samý kvet! Biele margaréty, červené klince, belasé zvončeky... Červená Čiapočka položí košík na trávku a ide trhať. Vlk sa ticho vytratil. Červená Čiapočka trhá zvončeky, hľadá nezábudky. Zachodí vždy hlbšie do hory. A vlk zatiaľ našiel domček, zabúchal na dvere. “Kto je?” ozve sa stará mama z dnuka. “To som ja, Červená Čiapočka! Nesiem vám obed!” hlási sa vlk hlasom tenkým, ako len vládze. “Stisni len kľučku, babuľka! Dvere nie sú zamknuté.” Vlk stisol kľučku, vošiel do izby. Stará mama leží v posteli pri obloku. Vlk za ňou skočil a – ham! už starej mamy nebolo. Potom si na hlavu uviazal jej čepiec, oblok zastrel záclonou a ľahol si do postele. Keď Červená Čiapočka natrhala dosť kvetov, našla stratený chodník a s košíkom na ruke cupkala k starej mame. Keď prišla k domčeku, zaklope na dvere a volá: “Stará mama, stará mama! Otvorte, nesiem vám obed!” “Stisni len kľučku, babuľka! Dvere nie sú zamknuté,” napodobní vlk starú mamu. Červená Čiapočka vojde dnu, a v izbe polotma. Ide s košíkom k posteli. Vidí slabo, ale i tak

sa jej zdá dnes stará mama čudná. Dívá sa na ňu, a odrazu povie: “Joj, stará mama, aké vy máte veľké uši!” “To preto, aby som ťa lepšie počula!” zahuhle vlk. O chvíľu dievčatko zas povie: “Joj, stará mama, aké vy máte veľké oči!” “To preto, aby som ťa lepšie videla!” zahuhle vlk zase. “A prečo máte také veľké ústa?” „To aby som teba ľahšie zjedla!” povie vlk a – ham! – už je i Čiapočka tam! “Ej, bola to za hostinka!” povedal si vlk. Pohladkal si plné brucho a rozvalil sa navrch na perinu. O chvíľu už chrápal. Chřřř! Chřřř! Šiel okolo horár. Bol to dobrý sused starej mamy. Keď už bol pri dreveničke, vidí dvere dokorán a zdalo sa mu, že dnu ktosi drevo píli: chřř! chřř! Vojde dnu, pozrie na posteľ – a len ho tak myklo! Hneď ten vedel, kto je v čepci! A vedel aj, čo sa to tu stalo. Vzal zo stola nožnice a nastrihol vlkovi brucho. V rozstrihnutom bruchu sa pohne noha v žltej topánočke. Horár chytrou strihal ďalej a naraz: hop! Vyskočila odtiaľ Červená Čiapočka a za ňou i stará mama. “Hu, ako tam bolo dusno!” povie Červená Čiapočka. A od radosti, že je vonku, vybozkávala milého ujka na pichľavé fúzy. Starej mame hneď choroba prešla. Dlhú sa neradili, ale všetci traja nanosili veľkých skál. Skaly povkladali vlkovi do brucha a brucho dobre zašili. Potom sa pokrýli a dávali pozor, čo bude vlk robiť. Onedlho sa vlk zobudí a zívne. “Uf,” zafučí, “ale som sa dnes objedol! A smädný som! Taký smädný!... Musím na studničku!...” Fučiac terigá sa z postele a ide. Za ním ticho horár, stará mama a Červená Čiapočka. Vlk nevládze. Čo krok, to sa mu podlomí nohy. K studničke sa len po biele dovléčie. Nachýli sa, smädnú začne piť, a naraz – čľups! Padol do studničky. Ťažké svaly sa mu v bruchu prevážili a stiahli ho dolu. Studnička bola hlboká a vlk sa utopil. Horár, stará mama a Červená Čiapočka sa veselo vrátili domov.

Pravdivé vety označ

- Dievčatko bývalo v meste, stará mama v neďalekej dedine.
- Raz mamička povedala dcérke: “Červená Čiapočka! Ochorela nám stará mama, zanesieš jej obed.”
- A tak si ide Červená Čiapočka cestičkou hore. Ide, ide – stretne ju horár .
- Červená Čiapočka trhá zvončeky, hľadá nezábudky. Zachodí vždy hlbšie do hory.
- “Joj, stará mama, aké vy máte veľké uši!” “To preto, aby som ťa lepšie počula!” zahuhle vlk.
- Pohladkal si brucho a rozvalil sa navrch na posteľ a prikryl perinou.
- K jazierku sa vlk len po biele dovléčie.

2. Nájdi v rozprávke podstatné mená. Rozdeľ ich do tabuľky podľa rodu.

Mužský rod	Ženský rod	Stredný rod

3. Čo by sa stalo keby...

Napíš, čo by sa mohlo stať, keby vlk nezjedol starú mamu.

.....
.....
.....

4. Skús vytvoriť štvorveršovú báseň o Červenej Čiapočke. Vymaluj si obrázok.

.....
.....
.....
.....
.....

5. Osnova rozprávky

Stupňovanie deja naznač v jednotlivých bodoch osnovy. Zreprodukuje príbeh.

- a)
- b)
- c)
- d)
- e)
- f)

6. Očísluj obrázky podľa deja rozprávky. Vymysli ako inak, by mohla rozprávka skončiť.

.....

.....

.....

.....

7. Prečítaj si pozorne báseň Červená Karkulka od Františka Hrubína. Uvažuj, ktorú vetu povedal vlk a ktorú Karkulka. Napíš ich správne pod obrázky.

„Kam, Karkulka malá, kam?“

„Chodím lesom sem a tam.

A ty vlčko, čo tu chceš?“

„Zháňam pod zub trošku trávy,
od trávy mi dobre trávi.“

„Vlčko, vlčko, neklameš?

Vlci trávu nejedia.“

„To dievčatká nevedia.“

„Vedia, pán vlk, dobre vedia,
ale odkiaľ, nepovedia.

Ani náš pes trávu nerád,
radšej kosti pooberá.“

„Ja som vlk, nie pes.

Ja ťa dievča môžem zožrať!“

„Trávu jedz, keď ti je dobrá,
máš jej plný les!“

„A čo máš v tom košíčku?

„Koláčik a kytičku.“

„Komu nesieš košíček?“

„Starej mame, má nám mena.

Trošku som už unavená,
už je to len kúštiček.“

„Pôjdem s tebou, podrž sa ma.“

„Nie! Ja radšej chodím sama.“

„A čím je tvoj ocko, čím?

Nech si za ním odskočím.“

„Len si odskoč, vlčko zlatý,

poláta ti staré šaty.

Otecko je horárom,

pozná v lese každý strom.“

„A dnes si ho nevidela?“

„Práve tamto vlkov strieľa,

neďaleko hentých stromov.

Môžem naňho zavolať.“

„Nemám kedy, bežím domov.

A pozdravuj starú mať!“

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. Dramatizácia textu rozprávky

Staň sa na chvíľu postavou z rozprávky a zahraj si ju podľa predlohy.

Postavy: Červená Karkulka, vlk

Rekvizity: košík, kytička, koláčiky

Hudobný podklad: inštrumentálne nahrávky podľa vlastného výberu, detské hudobné nástroje (triangel, bubienky, zvonček, činely), zvuky zvierat, vtáčikov, zavýjanie vlkov

Scéna: les – umelý stromček, pníky z dreva

Karkulka: *(Z pravej strany prichádza Karkulka, v ruke drží košík a kyticu.)* Ako je tu krásne! Aký vzduch! *(zastaví sa a počúva)* Čo je to? Vitajú ma psi starej mamy. *(obzerá sa po okolí)* Čo tu bola víchrica? Nie, to kamióny odviezli drevo do Rakúska. *(posadí sa na pník a je koláčik. Z ľavej strany prichádza vlk, pristaví sa pri Karkulke a milo sa jej prihovori.)*

Vlk: Kam, Karkulka, malá, kam?

Karkulka: Chodím lesom sem a tam, spílené stromy počítam. A ty, vlčko, čo? Nasýtiť chceš bruško?

Vlk: Zháňam pod zub trošku trávy, od trávy mi dobre trávi.

Karkulka: Neklameš? Vlci trávu nejedia.

Vlk: *(so smiechom, povýšenecky)* Karkulka, ty si ši-ši? A čo mám jesť? Surový biftek?

Karkulka: Ale vlci vždy radi papkali mäsko!

Vlk: *(povie si pre seba popod nos)* Ty, lienka sedembodková. Ale ja ťa môžem aj zožrať.

Karkulka: Len ty vlčko trávu papaj, a mne radšej pokoj daj!

Vlk: *(zvedavo natáhuje krk)* A čo máš v tom košíčku?

Karkulka: Jeden koláč a kyticu.

Vlk: Komu nesieš košíček?

Karkulka: Starej mame do Úžiny, veď má ona zas meniny.

Vlk: Nevezmeš ma na oslavu? Dnes mám ešte triezvu hlavu!

Karkulka: Nie! Ja radšej pôjdem sama starká už zas prachy nemá

Vlk: A čím je tvoj ocko, čím? *(zaliečavo)* Nech si za ním odskočím

Karkulka: Len si odskoč, vlčko zlatý, *(sebavedome)* poláta ti staré šaty. Otecko je lesníkom, pozná v lese každý pník.

Vlk: A dnes si ho nevidela?

Karkulka: Ešte ráno, v nočnej košeli, keď so susedom jeleňa si delili. Môžem naňho zavolať.

Vlk: *(prel'aknuto)* Nemám kedy, bežím domov. A pozdravuj starú mať. Na ľudí už nemám hlad!

4 PL O MEDOVNÍKOVOM DOMČEKU

Literárny text: [O medovníkovom domčeku](#) (ľudová rozprávka)

1. Prečítaj si text .

V malom domčeku na okraji lesa žil horár so svojou ženou a dvomi deťmi. Janko a Marienka, tak sa deti volali, často chodili s otcom do lesa, aby mu pomohli nazbierať dreva. Raz, keď sa naháňali po hore, zašli tak ďaleko, že nemohli nájsť cestu naspäť. Prišla noc. Deti, prestrašené a uzímené, sa nevedeli dočkať rána. Na druhý deň znovu blúdili po lese, až sa dostali k čistinke, na ktorej stál zaujímavý domček. Celý bol postavený z perníka, okná mal z cukru a strechu z čokolády. Vyhladované deti si začali z neho odlamovať.

Vtom sa otvorili dvere a v nich stála akási starenka. „Vitajte u mňa, maličkí,“ prihovorila sa im zaliečavým hlasom, „vojdite dnu, ponúknem vám šálku teplej čokolády.“ Ale keď vošli do domčeka, dobrá starenka sa zrazu premenila na zlú ježibabu. Zdrapla Janka, posotila ho do chlievika a zamkla na kľúčik. Chcela si ho najskôr vykŕmiť, potom upiecť a zjesť. Medzitým ako Janko trávil dni v chlieviku, Marienka robila najťažšie práce v dome. Každý deň musela variť, prať, drhnúť dlážku a nosiť drevo do pece. Ježibaba často prichádzala k chlieviku. „ Ukáž mi prsteť Janičko, či už je dosť tlstý.“ Ale Janko jej prešiel cez rozum a namiesto prsta jej vystrčil kostičku z kuracieho stehienka. Pretože bola napoly slepá, ničoho si nevšimla.

Raz na obed Marienka naliala ježibabe tak veľa vína, že unavená starena zaspala pri peci. Dievčatku sa podarilo vytiahnuť z jej zástery kľúčik od chlievika a vyslobodiť Janka. Deti chytili ježibabu a šup s ňou do ohňa! Biela labuť im pomohla nájsť cestu domov. Koľko radosti bolo v horárovom domčeku! Janko a Marienka doniesli rodičom ježibabine poklady a potom ešte dlho žili spolu v hojnosti a láske.

Napíš odpovede na otázky:

Kde sa nachádzal domček, v ktorom žili Janko, Marienka a ich rodičia?

.....

Opíš, ako vyzerala perníková chalúpka.

.....

Čo ponúkla Ježibaba deťom na privítanie?

.....

Čo robila Marienka, kým bol Janko zatvorený v chlieviku?

.....

Z akého zvierat'a bola kostička, ktorú ukazoval Janko ježibabe namiesto prsta?

.....

Aký mala ježibaba zrak? Prečo?

Ako sa podarilo Marienke získať kľúčik od chlievika?

.....

Kto deťom pomohol nájsť cestu domov?

.....

2. Očísluj obrázky podľa deja rozprávky. Napíš ako sa rozprávka skončila.

.....
.....
.....
.....

3. Uhádni rozprávkové hádanky.

ROZPRÁVKOVÉ HÁDANKY

Porozprávaj rozprávkové postavy. Ak poznáš písmena zapíš ich mena do tabuľky. Ak písmena nepoznáš, zapíš ich podľa momej predložky.

POPOLUŠKA, ČERVENÁ ČIAPOČKA, SNEHULIENKA, MACKO PU, TRI PRASIATKA, PETER PÁN.

4. Maľované čítanie – prečítaj si.

ROZPRÁVKOVÁ KNIŽKA

ROZPRÁVKOVÉ MÁME, ROZPRÁVKY SI Z NICH

 NAŠA MILÁ, SA V SKRYLA.

DOPADLO TO DOBRE SKRÁTKA, AJ V ROZPRÁVKE

 NÁJDE UŽ , OBUJE JEJ ČRIEVIČKU? POČKAJ MALÚ CHVÍĽOČKU, NA

 UŽ HOSTINA ,DNES SA ZAČÍNA. ZAS

V HUSTOM LESE, V PRE STARÚ MAMU DOBROTY NESIE. AKO TO

S ŇOU DOPADNE? NA VLKA STRIEĽA A ROZPRÁVOK MÁME

DO ROZPRÁVKY VYDAJME, SPOLU SI ICH ZAHRAJME.

VEĽA. TAK SA TEDA MILÉ

5. Do viet doplň správne slovo.

Lístie už žltlo a blížila sa zima. Bolo načase chystať drevo. Janičko pomáhal otcovi. Ich domček stál hlboko v lese, ďaleko od mesta. - Tak poďme, ocko, ešte naposledy do lesa a budeme mať dreva dosť, - vraví _____ . Tentoraz išla s nimi aj _____. Deň sa chýlil ku koncu a deti sa pred spaním chceli ešte pohrať. - Nechod'te nikam, deti. O chvíľu pôjdeme domov,- vraví _____. - Dobre! Zájdeme iba k potôčiku a hneď sa vrátíme, – odpovedali obe _____. No zotmelo sa rýchlejšie ako deti očakávali. - Aha, dom, ktorý vyzerá ako obrovský zákusok! A ako vonia! – skríkol _____. - A vari tam niekto býva? - opýtala sa _____. - Ale áno, len poďte dnu! – volá na deti _____. - Poďte dovnútra, detičky. Iste ste hladné – milo sa im prihovorila _____. - Ale ráno bolo celkom inak. – Tak, darebáci, idete do kletky! Vykrmím vás a potom vás zjem! – radovala sa _____. - Len pekne umývaj, dievčisko! – šomrala si. _____ a rozkladala

oheň v peci. - Ty veru môjho brata nezješ! – pomyslela si _____. Marienka strčila ježibabu do pece. –Výborne, sestrička! – skríkol _____.

Nakresli ilustráciu k textu.

6. Test - Odpovedaj na pripravené otázky.

Koľko kozliatok zožral vlk v rozprávke O kozliatkach? _____

S kým išlo vajce na vandrovkú? Napíš aspoň trochu: _____

Ako sa volali deti v rozprávke O medovníkovom domčeku? _____

Doplň zvieratko, ktoré vyhnalo kozu z líškej diery?

Ja som koza rohatá, do pol boka odratá,
cupi - lupi nohami, prekolem ťa rohami. A ja som _____ prekolem ťa tiež!

Čo sa stalo z vlkom z rozprávky O Červenej čiapočke? _____

Mať mu doniesla plnú misu halušiek. Potom mu uviazala na chrbát batôžtek s haluškami pre otca. Vidličku s lyžicou mu zastrčila pod pazuchu. Hrnec s polievkou vzal do ruky. Tak išiel do poľa hľadať otca.

Ako sa volal tento chlapec? _____

Kráľovnej sa narodilo dievčatko: bolo biele ako sneh, červené ako krv a vlásky malo čierne ako ebenové drevo. Nazvali ho _____. Ale keď sa dievčatko narodilo kráľovná zomrela.

Jeden mlynár mal troch synov, mlyn, somára a kocúra. Keď mlynár zomrel, synovia si rozdelili dedičstvo: najstarší syn dostal mlyn, stredný somára a najmladší kocúra, viacej sa mu neušlo. Kocúr rozumel ľudskej reči a povedal najmladšiemu synovi, „ nezabíjaj ma , radšej mi daj ušiť, _____ , aby som sa v nich mohol ukázať medzi ľuďmi. Uvidíš, budem ti na dobrej pomoci.“

Ako sa volá táto rozprávka? _____

Jeden kráľ mal dcéru, ktorá bola nevidane krásna, ale pritom taká pyšná namyslená, že jej nebol po vôli žiaden pytač. Jedného za druhým odmietala a robila si z nich posmech. Na každom junákovi čosi videla. Jeden bol pritučný, druhý pridlhý, tretí prikrátky, štvrtý zase bledý , piaty pričervený, šiesty jej nebol dost' rovný. Najviac sa vysmievala z jedného dobrého kráľa, ktorému brada narástla trocha nakrivo. Hneď mu vymyslela meno Kráľ _____ brada.

Kráľovná porodila dievčatko, a bolo také utešené, že kráľ bol celý od radosti bez seba. Vystrojil veľkú hostinu a pozval nielen svojich priateľov a známych, ale aj vedomkyne, aby vyveštili dieťaťku šťastnú budúcnosť. V kráľovstve bolo trinásť vedomkýň, ale oni mali len dvanásť zlatých tanierov, a tak jednu nepozvali. Čo vyveštila nepozvaná vedomkyňa princeznej, ako sa volá rozprávka? _____

Macocha vysypala do popola misu šošovice a misu hrachu. „ Keď to preberieš, môžeš ísť s nami.“ Na oblok prileteli holúbky, hrdličky a všetky vtáčky a posadali si okolo popola.

Komu pomáhali vtáčiky? _____

Žil jeden mocný cisár, ktorého najväčšou starosťou boli drahé a krásne šaty. Skoro každú hodinu sa prezliekal do iného odevu a predvádzal sa v ňom ľudu. Chýr o cisárovej slabosti obletel takmer celú krajinu. Dvaja podvodníci sa rozhodli, že ušijú cisárovi nové šaty. Aké šaty mu ušili? _____

Doplň, čo patrí do ktorej rozprávky:

(šípová ruža, čižmy, črievička, otrávené jablko, Maruška, Janko a Marienka)

Snehulienka a sedem trpaslíkov - _____

Soľ nad zlato - _____

Medovníkový domček - _____

Kocúr v čižmách - _____

Popoluška - _____

Šípková Ruženka - _____

7. Dramatizácia textu.

Staň sa na chvíľu postavou z príbehu a zahraj si ju podľa predlohy.

Postavy: Janko, Marienka, mamička, ježibaba

Janko -Mamička, mamička, pust'te nás na jahody!

Mamička -Ale nie, synček! Hora je veľká, zašli by ste hlbšie, zatárate sa mi, akože vás v takej hore nájdem?!

Janko -Nebojte sa, mamka! Budeme sa len krajíčka držať!

(V lese, na čistinke)

Marienka -Ako dobre, že nás mamička pustila na jahody. Naoberáme plný krčah a mamka nám upečie jahodový koláč.

Janko -Alebo urobí jahodovú penu...

Marienka -Alebo... Pozri, aké krásne! Hmm, aké sladučké! A koľko ich je!

(Deti oberajú jahody, po chvíli...) -Janko, aha, ja už mám krčiaztek plný, poďme domov.

- Janko** (Podráždene) –Neotravuj, Marienka, počkaj ešte chvíľočku. Nemôžem tu tieto krásne a veľké jahodiská nechať. (Mierne) – Pomôž mi radšej naplniť môj krčah a potom pôjdeme. (Deti oberajú ďalej...)
- Marienka** -Janko, kde sa stratila cestička k domčeku?
- Janko** -Veď ešte pred chvíľou sa tu kľukatila.
- Marienka** (Plačlivo) –Ako sa teraz dostaneme k mamičke? Prečo sme si nedali lepší pozor? Kde je náš domček? Kde je naša mamička? (Blúdia po lese, pomaly sa zvečerieva)
- Marienka** -Janko, ideme dlho, už ma aj nôžky bolia, aj otlak sa mi urobil. Čo keby si vyliezol na strom a poobzeral sa, či neuvidíš v diaľke nejaké svetlo.
- Janko** (Vylezie na rebrík - imitácia stromu) –Na tejto strane neviním ani iskierku, iba akýchsi ľudí. Asi aj oni zablúdili a nevedia nájsť chodníček.
- Marienka** -Ale Janko, ty si ale trdlo, veď sú to diváci!
- Janko** -Heej? Ohóó! Ahoj diváci! Tu som, medzi konármi! Oho hoóó!!
- Marienka** -Janko! (rázne)
- Janko** -No dobre, pozriem sa na druhú stranu. Áááá...!!! Marienka, Marienôčka moja, sme zachránení!!!
- Janko, Marienka** -Hurá, hurá, svetlo svieti, my sme veru šťastné deti! Pred nocou sa skryjeme, ráno k mamke pôjdeme! (Prídu k domčeku)
- Janko** -Zaklop na oblôčik!
- Marienka** -Ja sa bojím, ktovie, či tam zlí ľudia nebývajú. Sadnime si radšej na podstienku. Tu prenocujeme a ráno pôjdeme domov.
- Janko** -Marienka, počuješ?
- Marienka** -Nooo, asi je tu nejaká zábava, alebo diskotéka! Ale fidlikajú!
- Janko** -Kdeže zábava, to mne v brušku cigáni vyhrávajú!

Marienka -Aj ja som ti akási hladná, už by som vari aj túto stenu hrýzla
(*Odstrihne si medovník a zahryzne.*) -Aj, to je dobrota! Nože Janko, okús!

Janko -Hmmm, je to dobré ako chlieb, ktorý pečie naša starká a sladké, sladké
ako, ako medovník, ktorý sme mali na vianočnom stole, len mi k tomu
chýba...

Janko, Marienka (*Spolu*) –CHRUP.

(Pri dverách domčeka)

Ježibaba -A, vitajte, detičky! Už vás dlho počúvam, dlho tu čakám. No pod'te
dnu! (*milo*)

Janko, Marienka -My chceme k mamke! (*plačlivo a bojzливо*)

Ježibaba -Pôjdete, cipky, pôjdete! Ale kdeže teraz? Je noc, do rána ostanete u
mňa. (*milo, nežne*) -Sadkajte si, spapkajte polievočku, potom vycikať,
umyť a spinuškať, vy moje cipuliatka, holúbätka, pokladíky!

Marienka (*Potichu*) –Bola to zlá tetka.

(V domčeku)

Ježibaba -Najprv zjem chlapčeka, potom dievčatko. Kým sa chlapec vykřmi,
dievča mi bude slúžiť. Ja som taká ježibabka, ktorá malé deti papká.
Cha – cha! Jeden sladký medovník, nevyrovná sa mi nik. Juchacha!!!

(Nastalo ráno)

Ježibaba -Daromnica, hore sa! Poriad' izbu, zameť dvor! (*rozkazovačne*)
-Vstávkaj, chlapček, pôjdeš s tetuškou! (*milo*)

Marienka -Ej braček, je zle – nedobre! Tá striga mi povedala, že ťa křmi na
pečienku. Dnes príde pozrieť, či priberáš. Ale vieš, čo? Keď ti povie,
aby si ukázal prst, vystrč ty vždy tento košťalik! Na, rýchlo ber, už
počujem, ako štartuje tú svoju lietajúcu rachotinu!

Ježibaba -No ako sa mi máš Janičko?

- Janko** Ďakujem za opýtanie. Nuž dobre, tetuška, dobre.
- Ježibaba** Či si mi už poriadne okrúhlučký? Ukáž mi cez škáročku prstíček!
(*Janko vystrčí košťalik*)
- Ježibaba** -Ďaj, aký si chudý! To ťa musím ešte pokrímit! Zajtra ťa sestrička trochu povozíka po slniečku. Keď sa prevetráš, bude ti azda lepšie chutiť! (*O chvíľu*)
- Ježibaba** -Nanos dreva, rozkúr pec! Dnes bude Jankovi treba horúca postieľka. Rúčky chrum, nôžky chrum, kožtička červená! Cha-cha-cha! (*ježibaba odíde*)
- Marienka** -Janíček – braček, zle je! Drevo v peci horí, striga hody strojí. Nože pozor daj, v ničom strigu neslúchaj! (*Prichádza ježibaba*)
- Janko** -Hop! To je nie dobre! Tu už nie je všetko s kostolným poriadkom!
- Ježibaba** -Dieťa moje, sadni si na táčky! Tetuška ťa povozí!
- Janko** -Joj, tetulienka zlatá, ja neviem ako to mám urobiť! Keby ste boli taká láskavá a ukázali mi to!
- Ježibaba** -Ej, ty ťulpas, čo vás to len v tej škole učia?! No predsa takto, takto...!
- Janko** -Tískaj sestrička!!!
- Ježibaba** (*Nahnevane*) –Juuuj, vy darebáci, vy nevďačné detiská! Či sa takto správa k starým ľuďom? Ihneď ma pustite von, lebo vás premením na chlpaté húsenice, škaredé červíky! (*Milo*) –Detičky, zlatička, pričarujem vám do žiackych knížiek samé jednotky, len ma vyslobod'ťe-e-e!
- Marienka** (*Radostne a prekvapene*) –Á á á ! Kde sa tu vzal tento chodníček?! Koľko som sa ho ja márne nahľadala! Pozri, Janko!
- Janko, Marienka** -Ježibaba upiekla sa, srdiečko nám v hrudi plesá. Cestičkou sa vrátíme domov, k našej mamine!!! Hurá, hurá, hurá, jej hlas nás už volá!!!

5 PL PYTAČKY – ĽUDMILA PODJAVORINSKÁ

Literárny text: *Ľudmila Podjavorinská: Pytačky* (básnická rozprávka)

1. Rozbor textu - odpovedaj na otázky písomne.

Aká ľudová tradícia je ústrednou témou dramatického textu?

Objasni, v čom spočíva ústredná zápleтка.

Ako prebiehali pytačky?

Chceli rodičia vydať svoju dcéru?

Ako dopadli pytačky?

Ktoré postavy vystupovali v texte? Vymenuj a charakterizuj postavy, ktoré v príbehu vystupovali.

Stupňovanie deja naznač v jednotlivých bodoch osnovy. Zreprodukuje príbeh.

a)

b)

c)

d)

e)

Čo sa ti v príbehu najviac páčilo – nepáčilo?

Páčilo sa mi:

.....

.....

.....

.....

Nepáčilo sa mi:

.....

.....

.....

.....

Vyber si jednu z účinkujúcich postáv a premysli si, ako by si na jej mieste konal ty. Zdôvodni svoje konanie.

.....

.....

Porovnaj dramatickú ukážku Pytačky s básnickou podobou v knihe Ľ. Podjavorinskej Čin – Čin. Objasni, čo majú obidva texty spoločné a čím sa od seba odlišujú.

.....

.....

.....

Nájdi v texte rýmy a pomenuj ich.

.....

.....

2. Precvič si jazýček jazykolamom.

Železo, železo, oželezilo si sa? Koleso, koleso, okolesilo si sa?

Priemerný Premiér prišiel na priemernú premiéru priemerného filmu o priemernom priemysle.

3. Objasni nasledujúce slovné spojenia.

na učenia dali -

nuž iného tu nezbýva -

nebudete banovať -

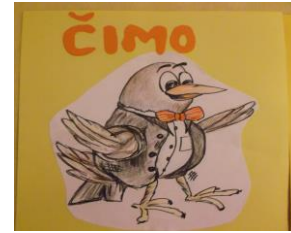
stvára besy -

toľkej hany -

dievka cifrujenka -

4. Skús vytvoriť štvorveršovú báseň o Čimovi a Činke. Prezentuj ju.

.....
.....
.....
.....

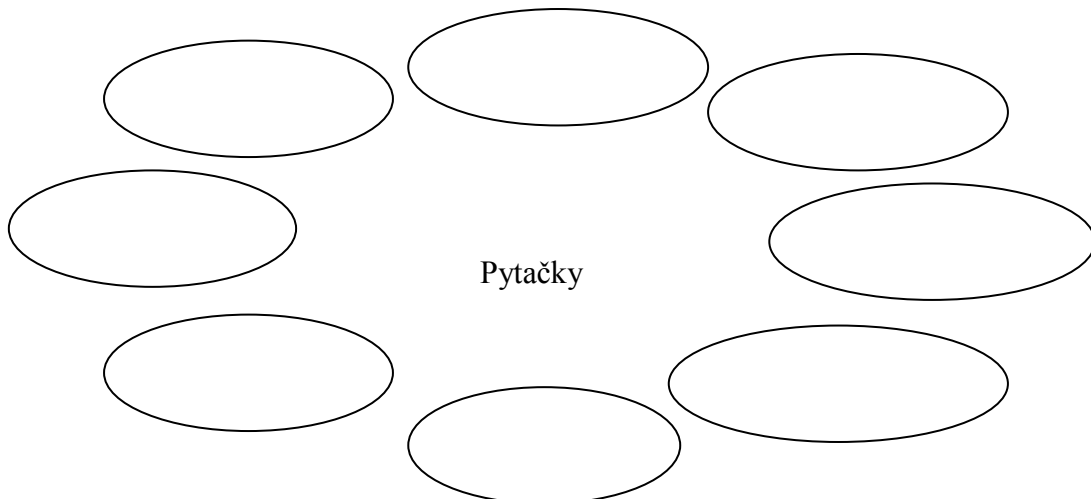

.....
.....
.....
.....

5. Clustering

Porozmýšľaj a napíš do bublín slová, ktoré ti k Pytačkám napadnú.

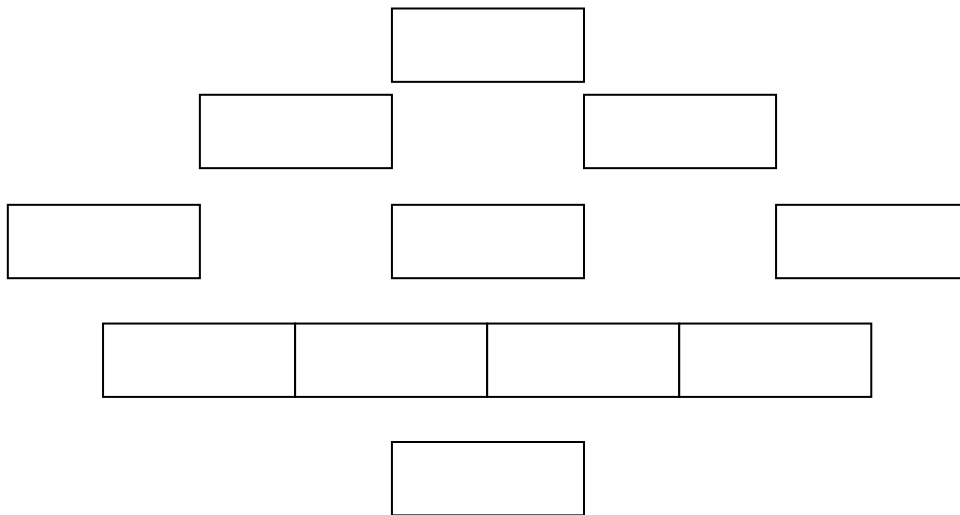

6. Cinquain

Vedel by si napísať päťveršovú báseň s východiskovým slovom PYTAČKY? Pracuj podľa nasledujúcich pokynov.

1. Verš: podstatné meno: PYTAČKY
2. Verš: opis témy – dve prídavné mená
3. Verš: vyjadruje dej – tri slovesá
4. Verš: vyjadrenie emocionálneho vzťahu k téme – veta zo štyroch slov
5. Verš: synonymum, podstata témy – jedno slovo (slovný druh, podľa vlastného výberu)

7. **Vyčiarni slová** (film, verš, nadpis, dej, spisovateľ, báj, kniha, rým, bábka, báseň, ilustrácia). **Písmená, ktoré ostali, pospájaj a dozvieš sa názov rozprávania. Dokonči rozprávanie.**

S P I S O V A T E Ľ
 K P Š R E V K R Ý M
 N A D P I S B D E J
 I L U S T R Á C I A
 H Y Ň E S Á B B Á J
 A T A F I L M Č K Y

.....

Deti sa vypytovali starej mamy na zážitky z mladosti. Stará mama pyšne rozprávala. Hovorila ako ju pytači chodili pýtať o ruku. Pytačky boli pre dievčatá veľmi dôležité. Každá si chcela vybrať ženícha. Nie pyšného, ale rúčeho. Ona si vybrala starého otca. Nežili v prepychu, ale mali dobrý a spokojný život. Vychovali šikovné a múdre deti, na čo sú obidvaja pyšní.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. Čo by sa stalo keby...

Napiš, čo by sa mohlo stať, keby na pytačky k Činkiným rodičom prišiel ešte jeden pytač – vrabčiak Čim.

.....
.....
.....

9. Predstav si.

Vcít sa do roly vrabčiak Čima a napiš, akými argumentmi by si presvedčil Činkiných rodičov, že nie si hocijaký šklban.

.....
.....
.....

10. Dramatizácia textu.

Staň sa na chvíľu postavou z príbehu a zahraj si ju podľa predlohy.

Scéna: Dva domčeky umiestnené na pôvabnom pozadí hôrnej zelene, jeden na pravej (Činkin), druhý (Čimov) na ľavej strane javiska.

Postavy: Čimo, Čimka, Matka a otec Čima, matka a otec Čimky, svat, niekoľko detí (družina)

Družina: (*prichádza za veselého spevu a tanca na javisko*)

Netoja, netoja, ej zelená netoja,

Ožeňte ma mamko, ej, pokým o mňa stoja.

A vy ma ožeňte, ej, kde by o mňa stáli,

Kde by mi otec, mať, ej naučenia dali.

Svat: (*Zabúcha na domček. Z domčeka vychádza Činkin otec, Činkina matka, ktorá vyzerá veľmi nahnevane, a hanblivá Činka. Otec a matka sa zvitajú so svatom, privítajú družinu, starších usadia na zem. Svat si odkašle a slávnostne povie:*)

Ja vám veru poviem hneď. Sotva ste nás usadili, prečo sme sa toľkí zišli. Dievča vaše pýtať prišli. Tu pre Čima. – prosím hneď aj odpovedť.

Činkin otec: Nuž iného tu nezbýva. Áno, áno, tak to býva odjakživa. A tak dobre bude veru, ta dať dievku, kde ju berú.

Činkina matka: Ale starký! – Čo to táraš? Ešte šaty neozvára, ani nemá, čo jej treba. Pre príhody, pre nehody, periny a činovať.

Svat: Také vystrojíme hody, len ju dajte, nebudete banovať.

Činkin otec: Trochu sa mi hlava krúti. Ani dievka nemá chuti – a keby i ona rada. Hľa, ešte je veľmi mladá k vydaju. Nech si ešte počkajú. A ľa ľa i mladý zať – či ju môže vychovať?

Čimo: Vážení môj milý sváko. Čo len to, veď bude dáko. Len ju dajte nebudete banovať.

Činkin otec: Nuž – no, mati, starká, kde si? Veď je mladý – stvára besy. Vieš, vše čuť naň zlého dačo – dať si dcéru za ledačo?

Činkina matka: Prídu po ňu ešte iní ku letu. Inakší ver, ešte ako tento tu.

Čimova matka: Ale toto, toľkej hany. Človek je až nahnevaný. Srdce sa mi zlost'ou zažne. Starký prevrav!

Čimov otec: My sme vážne prišli pýtať vašu dievku. A tu hany na dolievku sa nám iba dostane. Poďme, žena, i ty, synu. Nájdeme si krajšiu, inú a vám dcéra starou dievkou ostane!
(nazlostene odchádzajú)

Činkin otec: (*ukľudňuje ich*) Ale, nie tak, milý kmochu. Dočkajteže ešte trochu. Čujte i vy našu mienku. Máte syna – ale čo? Iba také ledačo.

Čimova matka: A vy dievku cifrulienku.

Činkina matka: Nič nerobil, čo je živý. Ani ženu neuživí.

Čimov otec: Daj sa svete. – Zaveľa – takú paniu z kaštieľa.

Činkina matka: A váš, vari zo zlata?

Čimova matka: Večne chodí strapatá!

Činkin otec: Trhan, šklban, iba z misky!

Čimova matka: Suknica jej večne visí!

Činkina matka: Hlupák! Nevie preriecť slova!

Čimov otec: A má oči ani sova!

Činkin otec: A on nohy ani sane. Nech sa stane, čo sa stane, našu dievku nedostane!

Činka: (*povie veľmi rozhodne*) Nech je šklban, nech je, nech a vám všetkým na posmech. Vás je veľa – on je sám. Ja ho predsa rada mám!

Svat: To je slovo!...

Zbor: Ichuchá!...

Činkin otec: To je múdra mladucha!

Zbor: Ichuchá, ichuchá, to je múdra mladucha!

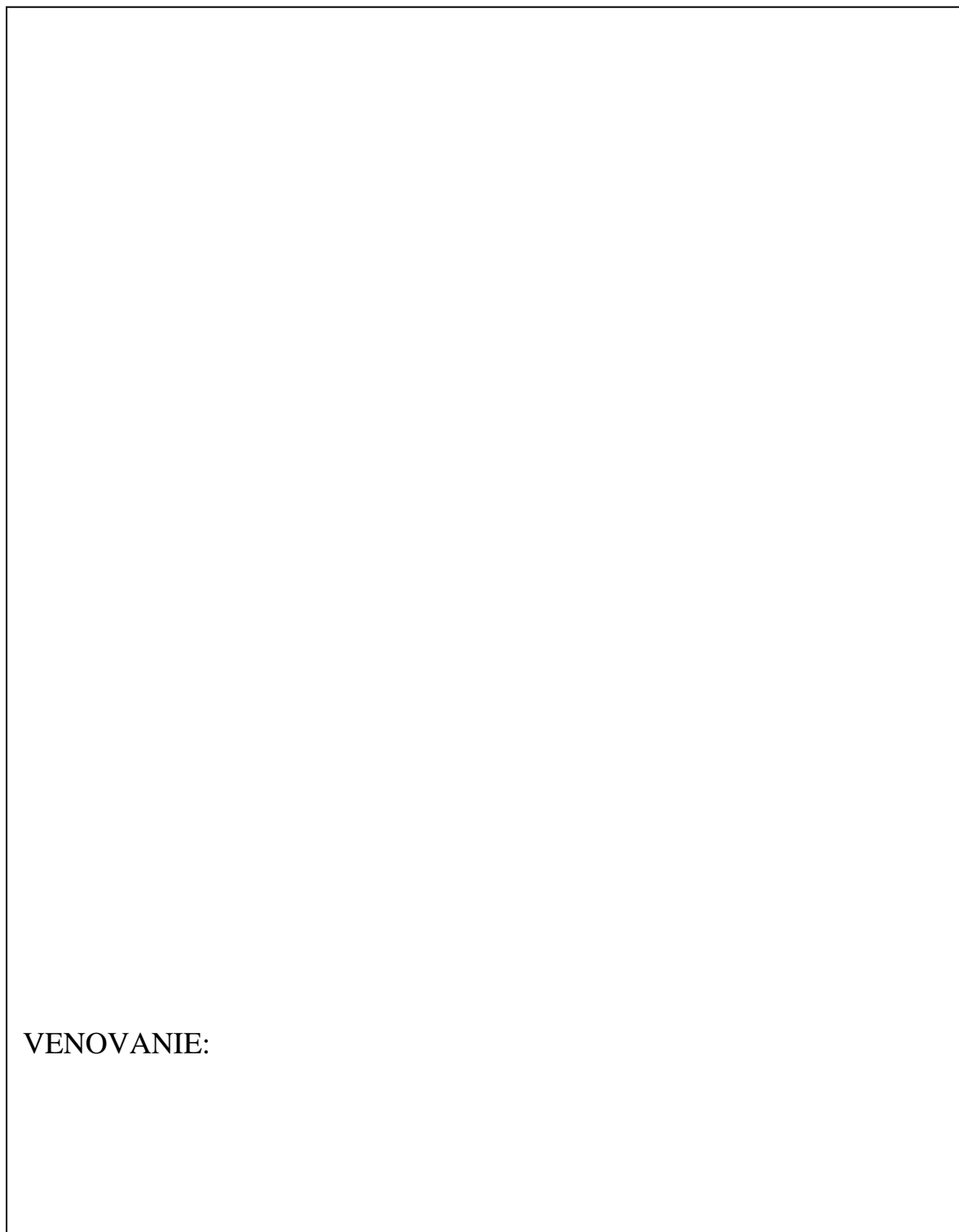
Čimov otec: Keď je už tak, nuž veru. Nedbám, nech sa poberú.

Zbor: Ichuchá, ichuchá, to je múdra mladucha!

(zaznie veselá pieseň a všetci tancujú)

11. Ilustátori

Pokús sa nakresliť obrázok na základe dramatického príbehu.

VENOVANIE:

